

nemlig enige om, at det er den størst mulige Frihed i det kirkelige Liv, hvorpaa det kommer an; men hvilken Frihed der er den størst mulige, derom er det, Striden dreier sig. Der er to ganske forskellige Betragtningmaa-der. Gaaer man ud fra, at Folketirken er en Nullitet, en pralende Usandhed — uagtet det er vitterligt, at om den danske Folkekirke gjæl-der intet andet end hvad der gjælder om alle Nationalkirker, saa kommer den til at staae som et Overbry, der er givet til Priis for Alle, hvor alle Modsetninger, alle Vilkaarlig-heder staae som ligeberettigede og kunne tumle sig efter Enhvers Forgødtbefindende. Den anden Betragtningmaade er den, at Folketirken er en historisk Sandhed, at den, med alle sine Brøst og alle sine Forffjelligheder, alligevel, overfor den catholske Kirke paa den ene Side og de separatistiske Partier paa den anden Side, hviler paa en Beksendelses-Genhed, der er tilstede hos de fleste Medlemmer, om end hos nogle bevidstløst eller kun med dæmrende Be-vidsthed, — at den er en fælles Grundretning, hvor de mange forskellige Kræfter i Folketirken stræbe hen. Biskop bør en Folkekirke, som an-tydet, stræbe at give sine Enemærker en større Bidde end hidtil; den vil da kunne faae Plads for mange Afstygninger, for mange Otringer af Tro og Fromhed, som den tidligere har troet at kunne vise fornemt tilbage; men en Af-grændsning maa Kirken have sig forbeholdt: en Afgrændsning mellem saadanne Former, som hvile paa den samme Grund som den selv, og saadanne, som den maa vise fra sig, fordi de stride mod dens Grundsetninger og Lærdomme. Den sidste Betragtningmaade kan med Guds Hjælp føre til Folketirkens Styrkning; den første maa uimodsigeligt føre til Sprængning og Splintring af Folketirken.

Jesperen: Jeg skal ikke længe opholde det ærede Thing. Langt fra at jeg skal gjen-nemgaae det Foredrag, den ærede Interpellant holdt og som jeg ogsaa har hørt med megen Interesse, skal jeg kun tage Anledning af et Punkt i det til at gjøre nogle faa Bemærk-ninger. Jeg synes, at han afviste det som aldeles uberettiget, naar der blev gjort den Indvending mod Oprettelsen af et Kirkeraad,

at der var Mangel paa aandeligt Liv i Kirken, som betingede en saadan Forsatnings Indførelse, og at det ikke var Kirkeraadet, der skulde afføde Livet, men omvendt Menighedens Liv, der skulde afføde Forsætningen. Jeg hør-ter nu til dem, som troe, at Elementerne sat-tes, at Forudsætningerne mangle saavel til — jeg taler, forsaavidt jeg kender Forholdene — til de Menighedsraad, som Cultusministeren i sit Circulaire af 24de September d. A. har opfordret Geistligheden til at søge indført, og som jeg troer kan kun indføres, hvor et halv-bevidst Menighedsliv er tilstede, som til Indførelsen af et Kirkeraad. Naar den ærede Interpellant ogsaa gjorde sig gjældende, at Hensigten af Indførelse af et Kirkeraad ikke var den, at derved skulde kunne bevirkes aandeligt Menighedsliv, idet han betragtede det som et kirkeligt Samsundsorgan, saa vil jeg dog spørge, om det ikke maa forudsættes, for at en saadan Forsætning kan træde i Kraft og blive til Virkelighed og Sandhed i Livet, at der er et bevidst Menighedsliv tilstede. Det mener jeg tør forudsættes. Skulde man altsaa an-tage, at det ikke fandtes eller i alt Fald ikke fandtes i den Grad, at det kunde betinge en saadan Kirkeforsatnings Indførelse, saa fulgte ogsaa deraf, at man maatte troe, at det ikke var betimeligt for Dieblisset. Vel hørte jeg den ærede Interpellant sige, at naar der klages over Mangel paa kirkeligt og kristeligt Liv og over aandelig Død hos Folket, saa laa den Slutning nær, at man meente, at det var alene Geistligheden, som er i Besiddelse af det aandelige Liv, og at altsaa denne alene havde Betingelserne for at kunne udgjøre Elementerne til en Kirkeforsætning og et Kirkeraad, at altsaa kun Geistligheden var den ledende Deel af Folket og altsaa ene stiftet til at udgjøre Bestyrelsen. Nei, det er langt fra, at Slutningen behøver at være den; jeg synes, at den Slutning ligger nærmere, at er det Geistligheden alene, der er i Besiddelse af aandeligt Liv, men derimod Folket ikke, saa kan der ikke indføres en Kirke-forsætning. Men jeg troer, at naar der klages over Mangel paa Liv og aandelig Død i Folket, da er den naturlige Slutning den, at den samme Mangel er hos Geistligheden.